

Tilinpäätös 2023

Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

Sivistys- ja hyvinvointilautakunta 14.3.2023 §

Sisällys

1. Talousarvion toteutuminen.....	3
1.1. Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan sekä tavoitteiden toteutuminen	3
1.1.1. Sivistys- ja hyvinvointipalvelut.....	3

1. Talousarvion toteutuminen

1.1. Käyttötalous- ja tuloslaskelmaosan sekä tavoitteiden toteutuminen

1.1.1. Sivistys- ja hyvinvointipalvelut

TOIMINNALLISET VALTUUSTOTASON TAVOITTEET VASTUUALUEITTAIN SIVISTYS- JA HYVINVOINTIPALVELUT

Tehtävän nimi:

SIVISTYS/ HALLINTO- JA LAUTAKUNTAPALVELUT

Vastuhenkilö: Sivistys- ja hyvinvointijohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Sivistys- ja hyvinvointitoimen hallinto ohjaa toimialaa kohti kuntastrategiassa määriteltyjä tavoitteita. Tavoitteena on tuottaa sivistys- ja vapaa-ajan palveluita kustannustehokkaasti sekä edistää niiden avulla kuntalaisten hyvinvointia. Hallinto- ja lautakuntapalveluiden osalta pääpaino on kuntalaisten hyvinvointiin liittyvien suunnitelmien työstämisessä ja seurannassa sekä yhteistyökumppanien toiminnan toteutumisen seurannassa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämässä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Toimialan edustajat osallistuvat hyvinvointialueen terveyttä edistävien toimielimien toimintaan ja yhteensovittavat maakunnallisia tavoitteita kunnan eri suunnitelmiin. Kunnallisten ja maakunnallisten hyvinvointisuunnitelmien tavoitteiden yhteensovittaminen on osoitettavissa konkreettisesti kunnan suunnitelmissa.	Toimialan edustajat ovat osallistuneet aktiivisesti eri maakunnallisiin toimielimien toimintaan. Maakunnallisten hyvinvointisuunnitelmien tavoitteet on yhteensovitettu kunnan suunnitelmiin ja toimintaan.
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Toimialan valmiussuunnitelma ja sen yksikkökohtaiset alasuunnitelmat päivitetään vuoden 2023 aikana.	Valmiussuunnitelmat ovat päivityksen alla.
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Edistämme kuntalaisten keskinäistä yhteistyötä ja osallisuutta ottamalla siihen liittyviä konkreettisia tavoitteita hyvinvointisuunnitelmaan.	
1.4 Huolehdimme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksistä. Tuemme ja arvostamme vapaaehtoistyötä. Kannustamme omaehtoiseen ja asukaslähtöiseen kunnan kehittämiseen	Järjestöjä tuetaan sivistys- ja hyvinvointilautakunnan myöntämin avustuksin. Järjestöavustuksiin kohdennetut varat käytetään kokonaisuudessaan.	Järjestöjä ja yhdistyksiä on tuettu suunnitelman mukaisesti.

1.5 Kehitämme Kangasniemeä ikäystävällisenä kuntana yhteistyössä uuden hyvinvointialueen kanssa.	Ikääntyvän väestön tukemiseen liittyvä lakisääteinen suunnitelma laaditaan vuoden 2023 aikana.	Lakisääteinen suunnitelma on valmistunut.
1.7 Pidämme huolta siitä, että Kangasniemen lukio on ajanmukainen houkutteleva oppilaitos, joka kehittyy edelleen.	Sivistys- ja hyvinvointilautakunta tukee omalta osaltaan lukion kehittämistyötä ja perehtyy lukion toimintaan. Lautakunta vierailee lukiossa vuoden 2023 aikana ja käsittelee kokousasioina lukioon liittyviä kysymyksiä.	Lautakunta on vierailut lukiossa ja lukioon liittyvien asioiden käsittely on ollut aktiivista.

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Sivistys- ja hyvinvointitoimen hallinto huolehtii palveluverkon vuosittaisesta seurannasta. Palveluverkkoa tarkastellaan ja kehitetään suhteessa palvelujen tarpeeseen. Asia todentuu lautakunnan päätöksenteossa.	Palveluverkkoa on tarkasteltu ja kehitetty tarveperustaisesti.
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Sivistys- ja hyvinvointitoimen hallinnossa kiinnitetään huomiota ilmasto-ohjelman edellyttämiin toimenpiteisiin. Hallinnossa mahdollistetaan osittainen etätyö ja suositaan etäkokouksia ja -koulutuksia muille paikkakunnille matkustamisen sijasta. Asia todentuu matkalaskutuksessa.	Hallinnossa on huomioitu ilmasto-ohjelman edellyttämät toimenpiteet. Kokouksia on pidetty ja niihin on osallistuttu etäyhteyksin silloin kun se on ollut tarkoituksenmukaisista. Etätyöhön on annettu mahdollisuus noin 1 päivä/vko.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Kansainvälisen tilanteen kiristyminen siten, että toiminnan painopisteitä joudutaan muuttamaan akuutisti eikä suunnitelmien yksilöityjä tavoitteita ole mahdollista saavuttaa.

Riskien toteutuminen:

Kansainvälisten tilanteiden kiristyminen ei ole vaikuttanut toimintaan vuoden 2023 aikana.

Tehtävän nimi:

VARHAISKASVATUS

Vastuhenkilö:

Varhaiskasvatusjohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Varhaiskasvatuksen keskeinen tehtävä on kehittää kunnan toteuttamaa varhaiskasvatusta huomioiden varhaiskasvatussuunnitelma sekä kuntastrategian mukaiset tavoitteet lapsiperheiden palveluiden järjestämisessä sekä kirkonkylällä että haja-asutusalueella. Varhaiskasvatusta järjestetään päiväkodeissa, perhepäivähoidossa ja ryhmäperhepäiväkodissa.

Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksen tarkoituksena on tukea lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä edistää hyvinvointia.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Pelastussuunnitelmat pidetään ajan tasalla ja ne käydään henkilökunnan kanssa läpi. Asia todennetaan työnantajan tekemissä kirjauksissa.	Varhaiskasvatustyöryhmien pelastussuunnitelmien päivittäminen aloitettiin yhteistyössä Pelastuslaitoksen kanssa syksyllä 2023. Kalliolan päiväkodilla järjestettiin päiväkodin poistumisharjoitus syksyllä 2023. Pelastussuunnitelmien päivittämistyötä jatketaan keväällä 2024 ja poistumisharjoitukset toteutetaan kaikissa varhaiskasvatustyöryhmissä kevätkauden 2024 aikana.
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Lasten ja huoltajien mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa varhaiskasvatusta koskeviin asioihin otetaan huomioon. Henkilökunta varmistaa, että jokaisella lapsella löytyy sopiva keino ilmaista itseään ja tulla kuulluksi. Asia todennetaan huoltajille suunnattavien kyselyjen avulla.	Lapsiryhmissä on ollut toivelaatikoita, joihin huoltajat ovat voineet laittaa toiveita ryhmien toiminnasta. Huoltajien toiveita on toteutettu mahdollisuuksien mukaan. Syksyllä 2023 kaikissa varhaiskasvatuksen ryhmissä on järjestetty vanhempainilta lasten huoltajille, missä huoltajia on kuultu ja on ollut mahdollisuus vuoropuheluun varhaiskasvatuksen henkilökunnan kanssa.
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatustyöryhmässä.	Oppimista edistävä, inklusiivinen, terveellinen ja turvallinen sekä esteetön oppimisympäristö toteutuu eri toimipisteissä. Varhaiskasvatuksessa laaditaan ja toteutetaan vuosittaiseksi muodostuva kysely, jossa arvioidaan oppimisympäristöjä eri yksiköissä.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Kysely oppimisympäristöjen arvioimiseksi on toteutettu varhaiskasvatustyöryhmissä keväällä 2023.
	Henkilöstölle järjestetään työyhteisön hyvinvointia edistävää koulutusta vuoden 2023 aikana.	Henkilöstölle järjestettiin tammi-helmikuussa 2024 kaksiosainen Liisa Ahosen iltakoulutus "Tiimityön voimaa varhaiskasvatuksessa!", mikä sai erinomaista palautetta henkilökunnalta.

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
3.4 Luomme uusia palvelumalleja monipaikkaisuuden ja etätyön mahdollistamiseksi.	Selvitetään toimintamallia järjestää varhaiskasvatusta etätyötä tekevien huoltajien lapsille. Asiaan kuuluva selvitys valmistuu vuoden 2023 aikana.	Varhaiskasvatusmahdollisuudet etätyötä tekevien huoltajien lapsille ovat yhtäläiset ei-etätyötä tekevien huoltajien lasten kanssa.
3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.	Varhaiskasvatusta järjestetään siinä laajuudessa ja sellaisin toimintamuodoin kuin kunnassa esiintyvä tarve edellyttää. Hoitopaikkojen määrää suhteessa hoitopaikkahakemuksiin seurataan ja asiasta saatava tieto tilastoidaan.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Seurannassa ja tilastoinnissa on hyödynnetty varhaiskasvatuksen Daisy Manager –sovellusta.
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Hallinnossa mahdollistetaan osittainen etätyö ja suositaan etäkokouksia ja -koulutuksia muille paikkakunnille matkustamisen sijasta.	Toteutunut tavoitteen mukaisesti. Suurin osa toteutuneista koulutuksista vuonna 2023 oli etäkoulutuksia.

Varhaiskasvatus 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkema TA 2023/TP 2023
Läsnäolopv:t, kokopv				
* Päiväkodit	13983	14000	16873	2873
* Perhepäivähoito	2139	2300	2154	-146
Läsnäolopv:t, osapv:t				0
*Päiväkodit	7087	6500	6709	209
* Perhepäivähoito	343	800	539	-261
Kunnassa 0-6 v. lapsia	195	190	205	15
Lapsia hoitoaikaperusteinen	167	165	146	-19
Lapsia subjektiivinen oikeus	0	0	0	0
Lapsia yht.	167	165	146	-19
Lapset/kotihoidon tuki	23	20	17	-3
Lapset/yks. hoidon tuki	0	0	1	1
Joustava/osittainen tuki	6	5	11	6
Toimintakate/lapsi		-16 018		12 733
TALOUS sisäiset ja ulkoiset	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkema TA 2023/TP 2023
Toimintatuotot	206 443	267 436	265 193	-2 243
Toimintakulut	-2067411	-2 910 377	-2 872 416	37 961
Toimintakate	-1 860 968	-2 642 941	-2 607 223	35 718
Muutos-% edelliseen				

Tehtävän nimi:
Opetus/Alakoulut

Vastuhenkilöt: alakoulujen rehtori

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Alakouluissa toteutetaan tasalaatuisesti opetussuunnitelman mukaista opetusta sekä kyläkouluissa että kirkonkylän kouluissa. Erityisen tuen toteuttamiseksi kaikissa kouluissa järjestetään laaja-alaista erityisopetusta. Luokkamuotoista erityisopetusta järjestetään Beckerin koulussa. Alaluokkien oppilaille tarjotaan iltapäivätoimintaa niissä kouluissa, joissa hakijoita on riittävästi, ja kaikilla kouluilla pyritään järjestämään kerhotoimintaa koulupäivien yhteydessä. Alakoulujen oppilashuoltotyö järjestetään yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Alakouluissa edistetään liikunnallisuutta ja tuetaan yhdessä tekemistä yhteistyössä hyvinvointialueen oppilashuollon henkilöstön kanssa. Alakoulut toteuttavat hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyen vuonna 2023 liikuntahaasteen, johon osallistuvien lapsien ja aikuisten määrä sekä liikkeiden määrä tilastoidaan.	Liikuntahaasteessa mukana oli 325 lasta ja 31 aikuista. Yhteensä liikkujat tekivät 6 viikon haasteen aikana lähes 3 miljoonaa liikettä. Oppilashuoltotyöryhmissä liikunnan merkitys ymmärretään osana lasten ja nuorten hyvinvointia ja edistämiseksi tehdään päivittäin koululla töitä.
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Alakouluissa rakennetaan luottamusta eri toimijaryhmien välille kaikissa vuorovaikutustilanteissa, jotta toiminta myös häiriötilanteissa sujuisi jouhevasti. Lukuvuosikyselyä päivitetään mittaamaan, miten luottamuksen rakentaminen on onnistunut.	Huoltajien vastauksia kouluvihtyvyyksikysely 2023 96% huoltajista ilmoittaa, että oppilas käy mielellään koulua. 92% huoltajista pitää alakouluja turvallisenä ympäristönä 97% huoltajat ovat sitä mieltä, että oppilas saa riittävät tiedot ja taidot alakoulusta. 90% huoltajista on sitä mieltä, että alakouluissa oppilasta kuunnellaan ja hänen mielipiteensä otetaan huomioon.

<p>1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.</p>	<p>Alakouluissa aloitetaan yhteisöllisyyttä tukeva ikäihmisen osallistaminen koulujen toimintaan. Oppilaiden osalta oppilasagenttitoiminta eri luokka-asteiden välillä jatkuu. Ikäihmisten osallistaminen koulun toimintaan ja oppilasagenttitoiminta kirjataan koulujen lukuvuosisuunnitelmiin ja toiminta raportoidaan lukuvuosikertomuksessa.</p>	<p>Tässä tavoitteessa olemme osittain epäonnistuneet. Vapaaehtoisuuden ja siihen liittyvän sitoutumisen rakentaminen ei ole niin helppoa kuin ajattelimme. Eläkeläiset ovat kiireisiä ja heidän sitouttaminen toistuvaan vierailuun kouluissa on hankalaa.</p> <p>Oppilasagenttitoiminta toimii joidenkin luokka-asteiden ja rehtorin työn varassa. Uusien ajatusten rakentamiseen saaminen tarvitsee vielä aikaa.</p>
<p>1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.</p>	<p>Alakouluissa pyritään laadukkaaseen ja innostavaan perusopetukseen. Oppilaiden saattamiseen yli nivelvaiheiden kiinnitetään erityistä huomiota. Koulujen toimintaa arvioivia lukuvuosikyselyitä päivitetään siten, että opetuksen innostavuuteen ja nivelvaiheisiin kiinnitetään aiempaa enemmän huomiota.</p>	<p>Beckerin koulun oppilaista 72% tuntee olonsa osallistetuksi osana koulupäivää. (Tässä on parantamisen varaa) Koittilassa sama luku on 82% oppilaista Vuojalahdessa sama lukema on 80%</p>
<p>1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelevaa toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.</p>	<p>Toimintakulttuurin kehittämisessä kiinnitetään huomiota luottamuksen rakentamiseen esimerkiksi kiireettömyyteen pyrkimällä. Asia todentuu työhyvinvointikyselyissä.</p>	<p>Työhyvinvointikyselyn tuloksia minulla ei ole käytettävissä. Kuitenkin työyhteisön toimivuutta on vuosia mitattu henkilöstöhuoneen naurun määrällä ja se on lisääntynyt viimeisen 2,5 vuoden aikana. Lisäksi esimiehelle tulleiden huolipuheluiden määrä on selvästi vähentynyt, mikä osaltaan kertoo henkilöstön hyvinvoinnin lisääntymisestä.</p>

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
<p>2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.</p>	<p>Alakouluissa luodaan yhteyksiä paikallisiin yrityksiin. Asia kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.</p>	<p>Beckerin 6.lk:n oppilaat sekä kyläkoulujen 5.-6.lk:n oppilaat ovat osallistuneet Yrityskyläpäivään lukuvuoden 2023-2024.</p> <p>Luokissa toteutetaan yhteistyötä yritysten kanssa opettajan parhaaksi arvioimalla tavalla opeteltaviin asioihin liittyen.</p>

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Alakouluissa kiinnitetään huomiota ruokahävikin määrän vähentämiseen osana ilmasto-ohjelmaa. Asia ja toimenpiteet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.	Ruokahävikkiä on pidetty alakouluille ja niiden avulla on saatu niin oppilaille kuin aikuisille tietoisuutta hävikin määrästä. Ruokahävikki on ollut 1,6kg-5,4kg välillä Beckerin koululla ja muilla kouluilla pienempi oppilasmäärä kouluilla huomioiden.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Koronavirusepidemian jatkumisen aiheuttamat vaikutukset koulu yhteisöjen hyvinvointiin, tilojen riittävyyteen liittyvät kysymykset etenkin Kalliolan koulussa.

Alakoulut 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Oppilaat/ alakoulut	296	283	294	11
josta esioppilaat	33	33	32	-1
Toim.kate/oppilas	-9637	-9778		-932,63
Tuntikehys	577	661	661	105
Keskimääräinen ryhmäkoko		16,69	17,29	
TALOUS sisäinen ja ulkoinen	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Toimintatuotot	24 738	16 000	6 792	-9 208
Toimintakulut	-2 877 526	-2 783 235	-3 155 781	-372 546
Toimintakate	-2 852 788	-2 767 235	-3 148 989	-381 754
Muutos-% edelliseen				0

Opetus/Yläkoulu

Vastuhenkilöt: lukion- ja yläkoulun rehtori

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kankaisten koulussa järjestetään perusopetuksen vuosiluokkien 7. - 9. opetussuunnitelman mukaista opetusta. Yleisopetuksen lisäksi Kankaisten koulussa järjestetään laaja-alaista erityisopetusta sekä luokamuotoista erityisopetusta. Opinto-ohjauksella pyritään löytämään kullekin koulunsa päättävälle

nuorelle sopiva jatko-opiskelupaikka toisen asteen koulutuksessa. Kankaisten koulussa järjestetään koulupäivien yhteydessä kerhotoimintaa. Yläkoulun oppilashuoltotyö järjestetään yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Terveyden edistämiseen liittyviä asioita mitataan kouluviihtyvyysskyselyssä ja valtakunnallinen kouluterveyskyselyssä. Konkreettisenä esimerkkinä kunnan ulkopuolisten tukijaksojen määrän väheneminen.	Yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden kanssa on toteutunut ja opiskelijoiden terveystarkastukset suoritettu ajallaan. Kouluterveyskyselyiden tuloksia on esitelty ja pohdittu moniammatillisesti. Kunnan ulkopuoliset tukijaksot ovat vähentyneet.
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta, varautuen myös häiriötilanteisiin	Palo- ja turvallisuusharjoitusten toteutuminen todetaan lukuvuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä.	Lukuvuoden turvakäytännökävely toteutui syyskuussa 2023 ja paloharjoitus keväällä 2023 yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa rehtorin ja koulun henkilökunnan toimesta. Teknisen toimen edustajat puuttuivat.
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Kouluissa järjestetään säännöllisesti terveys- ja turvallisuustarkastukset. Opintojen edistymistä sekä perusopetuksesta valmistumista seurataan.	Toteutetaan THL n aikataulujen mukaisesti. Koko ikäluokka on saanut perusopetuksen oppimäärän päättötodistuksen

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Koulussa järjestetään yrittäjien ja vierailijoiden käyntejä oppitunneilla. Yrittäjyyteen ja taloustaitoon liittyviä valinnaiskursseja toteutetaan valintojen perusteella.	Valinnaiset taloustaito-opinnot toteutuneet 9. luokalla ja yrittäjävierailut oppilaanohjauksen yhteydessä

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuinympäristö		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Kestävän kehityksen periaatteiden, kierrätyksen ja lajittelun toteuttaminen opetuksessa. Kimppakyyditykset työmatkoilla sekä siirtymiset oppitunneille lihasvoimin.	Kimppakyyditykset toimivat henkilökunnalla. Kaikenlaiseen arki- ja työtyöliikuntaan kannustetaan opiskelupäivien aikana.

3.10 Kehitämme omaleimaisia ja vetovoimaisia luontoon ja kulttuurin perustuvia aktiviteetteja, tapahtumia sekä elämispalveluja yhteistyössä matkailuyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.	Hyvinvointi- ja liikuntatapahtumat koulupäivinä, kuten frisbeegolf-turnaukset, kalastuspäivät ja opintoretket metsä- ja muussa luontoympäristössä.	Toteutunut lukuvuosisuunnitelman mukaisesti.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Opiskeluhuollon ja sosiaalitoimen henkilöitä ei resursoida riittävästi Kangasniemelle uudella hyvinvointialueella ja suuri vaihtuvuus Eloisan esimiestehtävissä.

Teknisen toimen henkilökunnan työskentelyvuosikellon rytmittäminen koulujen turvakäytänteiden läpikäymisen kuukausiin puuttuu.

Yläkoulu 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Oppilaat/ yläkoulu	156	137	138	1
Toim.kate/oppilas	13302	13481	14596	1115
Tuntikehys / vvt		11500	11410	-90
Kuljetusoppilaat	87	78	78	0
Vieraskuntalaiset	0	0	0	0
TALOUS sisäinen ja ulkoinen	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Toimintatuotot	8 357	0	17 560	17 560
Toimintakulut	-2 083 534	-2 030 985	-2 164 767	-133 782
Toimintakate	-2 075 177	-2 030 985	-2 147 207	-116 222
Muutos-% edelliseen			-0,9	

Opetus/Lukio

Vastuhenkilöt: lukion- ja yläkoulun rehtori

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Kangasniemen lukiossa tarjotaan lukiolain mukaista lukiokoulutusta. Kangasniemen lukio on yleislukio, joka tarjoaa hyvän oppimisympäristön ja mahdollisuuden suorittaa monipuoliset lukio-opinnot kotipaikkakunnalla. Lukiolla on hyvät yhteydet muihin alueen lukioihin ja korkeakouluihin. Lukiossamme tehdään yritysytteistyötä ja tarjotaan mahdollisuus kansainvälisyystoimintaan. Lukion opiskelijoille on tarjolla erityisopetusta, tukea ja opinto-ohjausta, joka auttaa jokaista opiskelijaa hakeutumaan itselleen sopivalle uralle / jatko-opintopaikkaan. Lukion opiskelijahuolto toteutetaan yhdessä hyvinvointialueen kanssa.

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset		
Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
1.1 Panostamme ennalta ehkäisevässä terveyden edistämisessä kunnan ja uuden hyvinvointialueen yhteistyöhön ja yhteisten palvelumallien kehittämiseen	Opiskeluhoitopalvelut ovat opiskelijoiden saatavilla. Kouluviihtyvyys. Alakysely ja valtakunnallinen kouluterveyskysely mittaavat toteutumista.	Yhteistyö opiskeluhoitopalveluiden kanssa on toteutunut ja opiskelijoiden terveystarkastukset suoritettu ajallaan. Kouluterveyskyselyiden tuloksia on esitelty ja pohdittu moniammatillisesti.
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Palo- ja turvallisuusharjoitusten toteutuminen toimintasuunnitelman arvioinnin yhteydessä.	Lukuvuoden turvakäytännökävely jäi toteutumatta syyskuussa 2023. Paloharjoitus keväällä toteutettu 2023 yhteistyössä pelastuslaitoksen kanssa rehtorin ja koulun henkilökunnan toimesta.
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Terveys- ja turvallisuustarkastukset oppimisympäristöissä. Opintojen edistymisen ajantasainen seuraaminen sekä riittävä resurssointi opetuksen järjestämiseksi oppilasaines huomioon ottaen. Ylioppilastutkinnon suorittaneiden määrä.	Toteutettu THL:n aikataulun mukaisesti. Resurssointi on ollut riittävä monipuolisten lukio-opintojen toteuttamiseksi. Kaikki opiskelijat valmistuneet aikataulujensa mukaisesti. Opintoja tuettu lisähankerahoituksen turvin.
1.7 Pidämme huolta siitä, että Kangasniemen lukio on ajanmukainen houkutteleva oppilaitos, joka kehittyy edelleen.	Lukion vuosisuunnitelmaan asetetaan ajanmukaiset toiminnalliset tavoitteet, joiden toteutumista arvioidaan lukuvuosikertomuksessa. Lukion opiskelijamäärä ei laske.	Toiminnalliset tavoitteet toteutuneet lukion toimintasuunnitelman mukaisesti. Opiskelijamäärä on kasvanut.

1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelevaa toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.	Työnantajan järjestämään työhyvinvointikyselyyn osallistumiseen kannustetaan, koulussa järjestetään tiimi- ja yksilökehityskeskusteluja. Terveysten- ja turvallisuuteen liittyvien tarkastuskierrosten koonneissa todettujen riskien poistamista seurataan.	Meanwell kyselyyn osallistuminen ja keskusteluja toteutetaan vuoden kiertoon liittyen(tva, kehitys-, tsa-keskustelut). Riskiarviointiin kirjattu keskeiset vaarat koulukampuksella, joihin ei ole löytynyt ratkaisua.
---	---	---

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.	Yrittäjyys - ja taloustaito kurssien ja valinnaismoduulien toteutuminen. Yrittäjien ja vierailijoiden käynnit oppitunneilla. Opiskelijoiden tet-jaksot paikallisissa yrityksissä.	Yrittäjäyhteistyö toteutuu oppilaanohjauksessa vierailuina ja tet-päivinä paikallisissa yrityksissä. Yrittäjyys opintoja on tarjolla koulukohtaisena valinnaisena.

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuin ympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä	Kestävän kehityksen periaatteiden, kierrätyksen ja lajittelun toteuttaminen opetuksessa. Kimppakyyditykset työmatkoilla sekä siirtymiset oppitunneille lihasvoimin.	Toteutuu osana LOPS 21 oppiainesisältöjä. Kimppakyyditykset toimivat sekä henkilökunnalla että täydentävät opiskelijoiden koulukyydityksiä ajokortti-ikään tullessa. Kaikenlainen arki- ja hyötyliikunta toteutuu opiskelupäivien aikanakin.
3.10 Kehitämme omaleimaisia ja vetovoimaisia luontoon ja kulttuurin perustuvia aktiviteetteja, tapahtumia sekä elämyspalveluja yhteistyössä matkailuyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.	Hyvinvointi- ja liikuntatapahtumat koulupäivinä, kuten frisbeegolf turnaukset, kalastuspäivät ja opintoretket metsä- ja luontoympäristössä. Kirjattuina lukuvuosi – ja toimintasuunnitelmiin ja arviointi lukuvuoden päätteeksi.	Liikuntatapahtumat toteutuneet suunnitellusti oppilaskunnan ja vastuuopettajien organisoimana. Opintoretket toteutuneet jatko-opintoja tarjoaviin oppilaitoksiin.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Riittävät opiskeluhoillon palvelut ja yleinen valtakunnallinen terveystilanne.

Lukio 2023				
Suoritteet/tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Oppilaat/lukio	77	86	86	0
Toimintakate/oppilas	-11261	11508	11112	-396
Tuntikehys/vvt	3200	3300	3160	-140
Toimintakate/opetustunnit	271	300	288	-12
Kuljetusoppilaat	32	25	39	14
Vieraskuntalaiset	0	4	6	2
TALOUS sisäiset ja ulkoiset	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Toimintatuotot	27 205	30 000	49 709	19 709
Toimintakulut	-894 611	-1 019 724	-1 010 508	9 216
Toimintakate	-867 406	-989 724	-960 799	28 925
Muutos-% edelliseen		16,3	-2,9	

Tehtävän nimi:

HYVINVOINTI JA VAPAA-AIKA

Vastuhenkilöt: Kirjastonjohtaja

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Vapaa-aikatoimi käsittää kirjastotoimen, liikuntatoimen, nuorisotoimen ja kulttuuritoimen.

Kirjasto tuottaa kuntalaisille monipuolisia kirjastopalveluita. Kirjaston toiminta on monipuolista ja eri ikäryhmiä osallistavaa. Kirjasto mahdollistaa myös omatoimikäytön lukusalin osalta. Kirjaston hanketoiminnalla pyritään systemaattisesti edistämään paikkakuntalaisten monipuolista lukuharrastusta ja monipuolistamaan kirjaston toimintaa kattuen kaikki ikä- ja käyttäjäryhmät.

Kulttuuritoimi huolehtii, että kunnassa on tarjolla monipuolista kulttuuritarjontaa sekä kulttuurin harrastusmahdollisuuksia eri ikäryhmille uuden kuntastrategia mukaisesti, jossa kulttuuri nähdään osana laajempaa hyvinvointi- ja asumisviihtyvyykokonaisuutta.

Nuorisotoimi tarjoaa kunnan nuorille monipuolista ohjattua toimintaa. Tavoitteena on tavoittaa paikkakunnan nuoret ja ohjata heitä harrastusten ja toiminnan pariin sekä tehdä päihteidenvastaista työtä. Nuorisotoimeen kuuluvat myös etsivä nuorisotyö ja erityisnuorisotyö, joiden tehtävänä on löytää ja ohjata syrjäytymisvaarassa olevia nuoria opiskelemaan sekä auttaa heitä työllistymään ja löytämään oman urapolkunsu. Etsivä nuorisotyö sekä erityisnuoristyö on toteutettu osaltaan hankkeiden avulla.

Liikuntapalveluiden keskeinen tavoite on kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen ylläpitämällä turvallisia ja hyviä liikuntapaikkoja sekä tarjoamalla ohjattua opastusta liikunnallisen elämäntavan edistämiseksi. Liikuntatoimi järjestää lapsille ja nuorille suunnattua ohjattua toimintaa leirien ja retkien muodossa. Hanketoiminnalla pyritään saamaan käyntiin hankkeita, jotka saavat aikaan ohjattua käytännön toimintaa. Toiminnan näkökulma on ennen kaikkea ennaltaehkäisevän hyvinvoinnin kehittämisessä, unohtamatta kilpaurheiluun tähtäävää toimintaa

1 Turvallista arkea: Toimivat lähipalvelut ja hyvinvoivat kangasniemeläiset

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
1.2 Huolehdimme kuntalaisten kokonaisturvallisuudesta varautuen myös häiriötilanteisiin	Pelastussuunnitelmat pidetään ajan tasalla ja ne käydään henkilökunnan kanssa läpi.	Pelastussuunnitelmia on päivitetty tarpeen mukaan.
1.3 Tuemme lähiyhteisöllisyyttä ja ehkäisemme yksinäisyyttä sekä syrjäytymistä. Edistämme kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden sekä kyläyhteisöjen osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia.	Kirjaston aukioloajat ja kävijämäärät. Kuntalaisten ja vapaa-ajan asukkaiden osallistaminen avointen keskustelutilaisuuksien ja muiden vaikuttamiskanavien kautta.	Kirjastonaukiolotunnit (palveluaika) 2190 h / 48825 kävijöitä. Omatoimiaika 1931 h / kävijöitä 928 hlö. Avoimia keskustelutilaisuuksia ei ole järjestetty.
1.4 Huolehdimme yhdistysten ja järjestöjen toimintaedellytyksistä. Tuemme ja arvostamme vapaaehtoistyötä. Kannustamme omaehtoiseen ja asukaslähtöiseen kunnan kehittämiseen	Toiminta-avustukset.	Toteutunut talousarvion puitteissa.
1.6 Varmistamme, että jokaisella lapsella ja nuorella on oikeus ja rauha kasvuun, kehitykseen ja oppimiseen laadukkaassa koulu- ja varhaiskasvatusympäristössä.	Nuorisotilan säännölliset aukiolopäivät / tunnit, toimintaan osallistuvien nuorten määrä. Koulunuorisotyöhön käytetty aika ja siihen osallistuneiden määrä. Kirjaston järjestämät oppitunnit ja varhaiskasvatuksen tuokioiden määrä ja niihin osallistuneiden määrä.	Nuorisotoimi on ollut avoinna 85 pv ja osallistuvia nuoria on ollut 2024. Koulunuorisotyöhön on käytetty aikaa 352 h ja siihen on osallistunut 1488 nuorta. Kirjaston on järjestänyt 145 oppituntia, joihin on osallistunut 2090 henkilöä.
1.7 Pidämme huolta siitä, että Kangasniemen lukio on ajanmukainen houkutteleva oppilaitos, joka kehittyy edelleen.	Lukion koulunuorisotyö käytetty aika ja osallistuneiden määrä.	Lukiolla koulunuorisotyötä on tehty 15 h ja niihin on osallistunut 150 nuorta.
1.8 Edistämme vuorovaikutteista, avointa ja keskustelevaa toiminta- ja johtamiskulttuuria. Huolehdimme kunnan työyhteisön hyvinvoinnista, kehitämme ja tuemme työyhteisötaitoja sekä panostamme henkilöstön yhdenvertaisuuteen.	Työyhteisöille koulutusta ja säännölliset työyhteisöpalaverit.	Työyhteisöpalavereja ja koko vapaa-aikatoimen palaverit järjestetään säännöllisesti. Koulutukset toteutettu yksiköiden tarpeiden mukaan. Meanwell-koulutus toteutui koko vapaa-aikatoimelle.

<p>1.9 Aktivoimme kuntalaisia harrastustoimintaan. Kehitämme kuntalaislähtöisesti eri väestöryhmille kohdennettuja innostavia ja helposti saavutettavia kulttuuritapahtumia ja vapaa-ajanpalveluja</p>	<p>Liikunnan ohjauksen määrä ja liikuntapaikkojen käyttöaste / kävijämäärä. Nuorisotoimen järjestämät tapahtumat ja niiden kävijämäärät. Kirjaston ja kulttuuritoimen tapahtumien ja niihin osallistuneiden määrät. Hanketoiminnan ylläpitäminen kuntalaisten osallisuuden ja hyvinvoinnin tukemiseksi. Kulttuuritoimen tapahtumat ja kävijämäärät, Elokuvateatterin näytösmäärät ja kävijämäärät.</p>	<p>Liikunnan ohjauksen määrä 4-5 ryhmää/vko-> 16 h/vko . Urheilukeskuksen liikuntapaikkojen kävijämäärä 111000, liikuntasalit 20 000 ja kuntosali 15 000. Nuorisotoimen tapahtumia on ollut 13 ja niihin on osallistunut 1147 nuorta. Kirjaston tapahtumat 62 / 2460 osallistujaa. Hankkeita haetaan aktiivisesti. Kulttuuritoimen tapahtumat 17 / 1806 osallistujaa. Elokuvia 109 näytöstä / 2553 katsojaa.</p>
--	--	--

2 Elinvoimaa ja toimeentuloa: Yrittäjyyttä ja työpaikkoja

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
<p>2.3 Pidämme yritysten tarpeiden tunnistamista ensiarvoisen tärkeänä kunnan kehittämisen kannalta. Ylläpidämme säännöllistä vuoropuhelua yrittäjien ja kunnan välillä.</p>	<p>Käytämme hankinnoissa ja asiantuntijapalveluissa mahdollisimman paljon paikallisia yrittäjiä esim. harrastamisen Suomen malli</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p>

3 Kirkkaan Puulan rannalla: Kestävä ja vetovoimainen luonto- ja asuin ympäristö

Strategian tavoite	Toteutumisen arviointi	Toteutuminen 2023
<p>3.6 Vahvistamme kunnan kokonaisvetovoimaa ja ylläpidämme kuntatalouden tasapainoa.</p>	<p>Tarjoamme monipuolisia harrastusmahdollisuuksia kaikille kuntalaisille ja kesäasukkaille budjetin sallimissa rajoissa.</p>	<p>Toteutunut suunnitellusti.</p>
<p>3.7 Edistämme kunnan ilmasto-ohjelman tavoitteita ja tavoittelemme hiilineutraalisuutta vuoteen 2035 mennessä</p>	<p>Suosimme mahdollisuuksien mukaan hiilineutraaleja vaihtoehtoja.</p>	<p>Teamsin välituksella osallistutaan koulutuksiin ja kokouksiin, silloin kun sen on asianmukaista.</p>

3.10 Kehitämme omaleimaisia ja vetovoimaisia luontoon ja kulttuurin perustuvia aktiviteetteja, tapahtumia sekä elämyspalveluja yhteistyössä matkailuyritysten ja muiden sidosryhmien kanssa.	Vapaa-aikatoimi tekee yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.	Toteutunut suunnitellusti.
3.11 Panostamme kuntamarkkinoinnissa digitaaliseen ja monikanavaiseen viestintään sekä omaleimaiseen sisällön tuotantoon.	Panostamme digitaaliseen viestintään.	Digitaalinen viestintä on keskeisessä asemassa koko vapaa-aikatoimessa.
3.12 Kirkastamme kunnan brändityötä ja markkinointisuunnitelmaa.	Viestimme vain positiivisesti.	Toteutunut.

Keskeisimmät riskit tavoitteiden saavuttamiselle:

Hankerahoitteisen toiminnan osuuden epävarmuus.

Hyvinvointi ja vapaa-aika				
Suoritteet/tunnusluvut	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Kirjaston kävijämäärä	37250	50000	49752	-248
Kirjaston tapahtumien ja käyttäjäkoulutusten määrät		250	207	-43
Kirjaston tapahtumien ja käyttäjäk, kävijämäärä		3200	4550	-3200
Liikuntapaikat, kävijämäärä	85000	70000	146000	76000
Elokuvat, kävijämäärä	1982	3000	2553	-447
Elokuvat, näytösmäärä		100	109	9
Kulttuuritapahtumien määrät		25	17	-8
Nuorisotilan ja tapahtumien kävijämäärät		2100	3211	1111
Alle 29 v. kunnassa		1051		-1051
Hankkeiden määrä	6	4	4	0
TALOUS sisäinen ja ulkoinen	TP 2022	TA 2023	TP 2023	Poikkeama TA 2023/TP 2023
Toimintatuotot Toimintakulut		124278	214 860	90582
Toimintakulut		-1018211	-1 085 649	-67438
Toimintakate		-893933	-870 789	23144
Muutos-% edelliseen		6,5	-2,6	